



Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Utredningen om en översyn av socionomexamen för att motverka ungdomskriminalitet (U 2023:04)

Beslut vid regeringssammanträde den 21 mars 2024

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 17 augusti 2023 kommittédirektiv om översyn av socionomexamen för att motverka ungdomskriminalitet (dir 2023:121).

Utredningen har antagit namnet Utredningen om en översyn av socionomexamen för att motverka ungdomskriminalitet (U 2023:04).

Uppdraget utvidgas. Utredaren ska nu även

- ta ställning till om målen i examensbeskrivningen för socionomexamen behöver ändras för att bättre anpassa utbildningen utifrån dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov och, om så är fallet, föreslå nya eller ändrade examensmål, och
- kartlägga vilka möjligheter som finns inom högskolan att specialisera sig i socialt arbete eller motsvarande, även inom andra områden än ungdomsbrottslighet.

Enligt direktiven ska uppdraget redovisas senast den 31 mars 2024.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 20 december 2024. Utredningen ska senast den 31 mars 2024 överlämna en redovisning i form av en promemoria av det arbete utredningen genomfört till och med den 1 mars 2024.

Uppdraget att göra en helhetsöversyn av socionomutbildningen

För att Sverige ska kunna möta dagens samhällsutmaningar spelar socio-
nomer en viktig roll och det gäller inte endast i fråga om barn och unga som
begår brott eller riskerar att involveras i kriminalitet. Det handlar bland annat
om otrygghet i utsatta områden, hedersrelaterat våld och förtryck, att mäns
våld mot kvinnor måste stoppas och förebyggas samt stöd till och skydd av
barn som far illa eller riskerar att fara illa. Även skolan, genom elevhälsans
psykosociala insatser, spelar en viktig roll. Socialtjänsten står samtidigt inför
utmaningen att möta behoven hos ett ökat antal äldre personer, många med
komplexa behov, och det behöver göras i samverkan med hälso- och
sjukvården. Socialtjänsten behöver vidare möta behoven hos personer med
funktionsnedsättning som många gånger behöver olika former av stöd under
hela livet. Det kan även innebära att stöd till anhöriga behöver öka, eftersom
anhöriga står för en stor del av stödet till äldre personer eller personer med
funktionsnedsättning. Stödet till anhöriga kan även behöva stärkas inom
ramen för andra målgrupper, såsom barn och unga i, eller i risk för,
kriminalitet.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 UO 9)
aviserat att förslag till en ny socialtjänstlag kommer att presenteras under
2024. Arbetet för omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande
och kunskapsbaserad socialtjänst har redan påbörjats. Sammantaget ställer
inriktningen för den nya lagen krav på kunskaper för att kunna arbeta
förebyggande och i överensstämmelse med vetenskap och beprövad
erfarenhet, samt på juridiska färdigheter i arbetet med handläggning och
beslutsfattande. I socionomers yrkesroller ingår till exempel ofta att göra
bedömningar kopplade till enskildas rättigheter vilket innebär att särskilt
beakta de grundläggande fri- och rättigheterna. I arbetet ingår även att möta
enskilda och göra dem delaktiga. Samhällsutmaningarnas komplexitet möts
bäst genom samarbete mellan verksamheter och samhällssektorer. Ett
exempel på sådant samarbete är skolsociala team, där skola och socialtjänst
samarbetar för trygghet och studiero och för att öka elevernas närvaro i
skolan. Genom att arbeta i skolsociala team ges socialtjänsten och skolan
också möjlighet att tillsammans arbeta tillitsskapande och förebyggande.
Även detta behöver utbildningen förbereda för.

Utöver de reglerade yrken som kan ha en socionomexamen som grund, till
exempel hälso- och sjukvårdskurator eller psykoterapeut kan en person med
socionomexamen vara verksam som exempelvis socialsekreterare, bistånds-

handläggare, eller kurator inom skolans elevhälsa. Många är verksamma i flera av dessa roller under sitt yrkesliv. Kompetensbehoven för respektive roll påverkas av samhällsutmaningarna och verksamheternas omställning för att möta dessa utmaningar.

Utifrån de krav som i högskolelagen (1992:1434) ställs på utbildningar regleras innehållet i socionomutbildningen i högskoleförordningen (1993:100). I socionomutbildningens examensbeskrivning framgår det vad studenten ska kunna efter att ha slutfört utbildningen. Detta anges i bilaga 2 till högskoleförordningen (examensordningen). Den senaste översynen av examensbeskrivningen för socionomexamen gjordes 2006. Det finns därför skäl att säkerställa att målen i examensbeskrivningen för socionomexamen svarar upp mot dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov.

Översynen av socionomexamen ska göras inom ramen för nuvarande omfattning av examen om 210 högskolepoäng.

Utredaren ska därför

- ta ställning till om målen i examensbeskrivningen för socionomexamen behöver ändras för att bättre anpassa utbildningen utifrån dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov och, om så är fallet, föreslå nya eller ändrade examensmål.

Uppdraget att kartlägga specialiseringar i högskolan efter avslutad socionomexamen

Den som avlagt en socionomexamen verkar inom ett brett fält som i många fall ställer krav på specialiserade kunskaper, färdigheter och förmågor. Vissa områden inom bland annat socialtjänsten, såsom hedersrelaterat förtryck, våld i nära relationer och våld mot barn, ställer krav på att kunna genomföra särskilt komplicerade utredningar och säkerställa att underlag och beslut har tillräcklig hög kvalitet för en juridisk prövning.

Det finns i dag möjligheter att specialisera sig efter avlagd socionomexamen genom vidareutbildning inom högskolan. Det saknas dock en nationell kartläggning över dessa möjligheter. I utredningens arbete har det framkommit att möjligheterna till att specialisera sig inom högskolan kan behöva förbättras för att motsvara arbetsmarknadens efterfrågan på spetskompetens.

Utredaren ska därför

- kartlägga vilka möjligheter som finns inom högskolan att specialisera sig i socialt arbete eller motsvarande även inom andra områden än ungdomsbrottslighet.

(Utbildningsdepartementet)